

بررسی تاثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد زخم اپی زیاتومی در زنان نخست زای: کار آزمایی بالینی تصادفی سه سو کور

**Investigating the effect of ointment containing jojoba oil on
the pain intensity of episiotomy wound in primiparous
women: triple-blind clinical trial**

اعضای تیم تحقیق:

❖ سرکار خانم دکتر ماهرخ دولتیان

❖ سرکار خانم دکتر زهرا نائیجی

❖ جناب آقای دکتر فراز مجاب

❖ سرکار خانم فریما محمدی

❖ سرکار خانم کیمیا حسین پور

بررسی تأثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد زخم ایپی زیاتومی در زنان نخست‌زا: کارآزمایی بالینی تصادفی سه سوکور

کیمیا حسین پور^۱، دکتر ماهرخ دولتیان^{۲*}، دکتر قراز مجاب^۳، دکتر زهرا نائیجی^۴، فریما محمدی^۵

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲. استاد گروه مامایی و بهداشت باروری، مرکز تحقیقات مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. استاد گروه فارماکوتئوزی، مرکز تحقیقات علوم دارویی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۴. دانشیار گروه زنان و مامایی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۵. کارشناس ارشد سلامت و رفاه اجتماعی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۸

خلاصه

مقدمه: برش ایپی زیاتومی به منظور تسهیل خروج جنین در ناحیه پریته اعمال می‌شود و ممکن است دچار عوارضی مانند درد و التهاب شود. جوجوبا به دلیل دارا بودن قلاوونیدها و ترکیبات قنولی، به واسطه اثر بر روی گیرنده‌های گابا آمینوبوتریک اسید و مهار آنزیم‌های درگیر در معز، درد را به صورت مرکزی کنترل می‌کند. مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد زخم ایپی زیاتومی در زنان نخست‌زا انجام شد.

روش کار: این مطالعه کارآزمایی بالینی تصادفی سه سوکور در سال ۱۴۰۳ بر روی ۹۲ زن نخست‌زای مراجعه کننده به بیمارستان مهدیه تهران انجام گرفت. ۴۶ نفر در گروه مداخله و ۴۶ نفر در گروه دارونما قرار گرفتند. پس از زایمان، به مدت ۱۰ روز، هر ۱۲ ساعت یکبار، پماد جهت استعمال موضعی بر روی ناحیه برش برای هر دو گروه مطالعه تجویز شد. ابزارهای گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه دموگرافیک، چکلیست مشخصات مامایی و زنان، قرم و وضعیت بهداشتی و مقیاس عددی دیداری سنجش درد بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS (نسخه ۲۱) و آزمون‌های کای اسکوتر، تی مستقل، دقیق قیشر و آزمون واریانس دوعاملی انجام شد. میزان p کمتر از ۰/۰۵ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: بین استفاده از پماد حاوی روغن جوجوبا و درد به‌طور کلی در ۳ حالت اندازه‌گیری تفاوت آماری معناداری وجود داشت ($p < ۰/۰۰۱$) و ۷۷/۱٪ از تغییرات ایجاد شده در متغیر درد به دلیل استفاده از پماد حاوی روغن جوجوبا

اهداف:

هدف اصلی:

تعیین تاثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد زخم اپی زیاتومی در زنان نخست زا مراجعه کننده به بیمارستان مهدیه شهر تهران در سال ۱۴۰۳

اهداف اختصاصی:

- ۱- تعیین و مقایسه ی میزان درد قبل از مداخله (۲ ساعت بعد از زایمان)، ۲۴ ساعت اول بعد از زایمان و در روز های ۵ و ۱۰ بعد از زایمان در گروه پماد حاوی روغن جوجوبا.
- ۲- تعیین و مقایسه ی میزان درد قبل از مداخله (۲ ساعت بعد از زایمان)، ۲۴ ساعت اول بعد از زایمان و در روز های ۵ و ۱۰ بعد از زایمان در گروه دارونما.

اهداف:

اهداف اختصاصی (ادامه):

- ۳- مقایسه میزان درد قبل از مداخله (۲ ساعت بعد از زایمان)، ۲۴ ساعت اول بعد از زایمان و در روز های ۵ و ۱۰ بعد از زایمان بین دو گروه پماد حاوی روغن جوجوبا و دارونما.
- ۴- تعیین عوارض ناشی از مصرف پماد جوجوبا.

اهداف کاربردی:

پژوهشگر بر آن بود تا تاثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد و بهبود زخم اپی زیاتومی در زنان نخست زا بررسی کند تا در صورت تاثیر مثبت بتوان از آن به طور گسترده جهت بهبود درد و ترمیم زخم برش اپی زیاتومی استفاده کرد. به کارگیری یافته های پژوهش حاضر در ارتقا کیفیت زندگی، زندگی زناشویی و نقش مادری در دوره پس از زایمان زنان نخست زا کمک کننده خواهد بود.

روش اجرا:

✓ نوع مطالعه: کارآزمایی بالینی تصادفی سه سوکور

✓ جامعه پژوهش: در این مطالعه جامعه پژوهش، کلیه زنان نخست زایی بودند که در بیمارستان مهدیه تهران در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ تحت زایمان واژینال همراه با اعمال برش اپی‌زیاتومی قرار گرفتند.

✓ محیط پژوهش: در این مطالعه محیط پژوهش شامل بخش مراقبت‌های پس از زایمان و درمانگاه زنان بیمارستان مهدیه شهر تهران بود.

✓ نمونه پژوهش: در مطالعه‌ی حاضر، نمونه پژوهش شامل زنان نخست‌زای دارای مشخصات واحد پژوهش بودند که در بیمارستان مهدیه تهران تحت زایمان واژینال همراه با اعمال برش اپی‌زیاتومی قرار گرفتند.

✓ حجم نمونه: حداقل نمونه مورد نیاز $n = 2(1.96 + 1.28)^2(1.68)^2 = 45$

با احتساب ریزش ۱۰ درصد، حداقل ۵۰ نمونه در هر گروه لازم بود و کل نمونه‌ها برابر با ۱۰۰ در نظر گرفته شد.

معیار های ورود:

1. مادر نخست زایا باشد.
2. در محدوده سنی ۱۸ تا ۳۵ سال باشد.
3. دارای سواد خواندن و نوشتن باشد.
4. ساکن شهر تهران باشد.
5. ایرانی باشد.
6. نمایه توده بدنی مادر در محدوده ۵/۱۸ تا ۲۵ در ابتدای بارداری باشد.
7. سن حاملگی ۳۷ تا ۴۲ هفته کامل باشد.
8. جنین تک قلو، زنده با نمایش سر باشد.
9. وزن نوزاد بین ۲۵۰۰ تا ۴۰۰۰ گرم باشد.

معیار های ورود (ادامه):

10. زایمان واژینال با اپی‌زیاتومی میانی - طرفی و بدون ابزار کمکی (فورسپس و وکیوم) باشد.

11. مصرف کننده سیگار، الکل و مواد مخدر نباشد.

12. محل برش اپی‌زیاتومی توسط نخ ویکریل ترمیم شده باشد.

13. فاقد هرگونه بیماری زمینه‌ای مختل کننده بهبود زخم (بیماری های مزمن سیستمیک، قلبی - ریوی، بافت همبند، آنمی، دیابت، هموفیلی، اختلالات روانی و نارسایی کلیه) و مشکلات مامایی مانند دیابت در بارداری، پره اکلامپسی، اکلامپسی، اختلالات انعقادی، دکولمان، کوریوآمینیونیت و نقائص سیستم ایمنی طبق اظهارات فرد و پرونده پزشکی / مامایی باشد.

14. هرگونه داروی مؤثر بر بهبود زخم مانند کورتیکو استروئید ها، ضد انعقاد، ضد صرع، سرکوب گر های سیستم ایمنی، آنتی بیوتیک های وسیع الطیف و شیمی درمانی استفاده نکرده باشد.

معیار های ورود (ادامه):

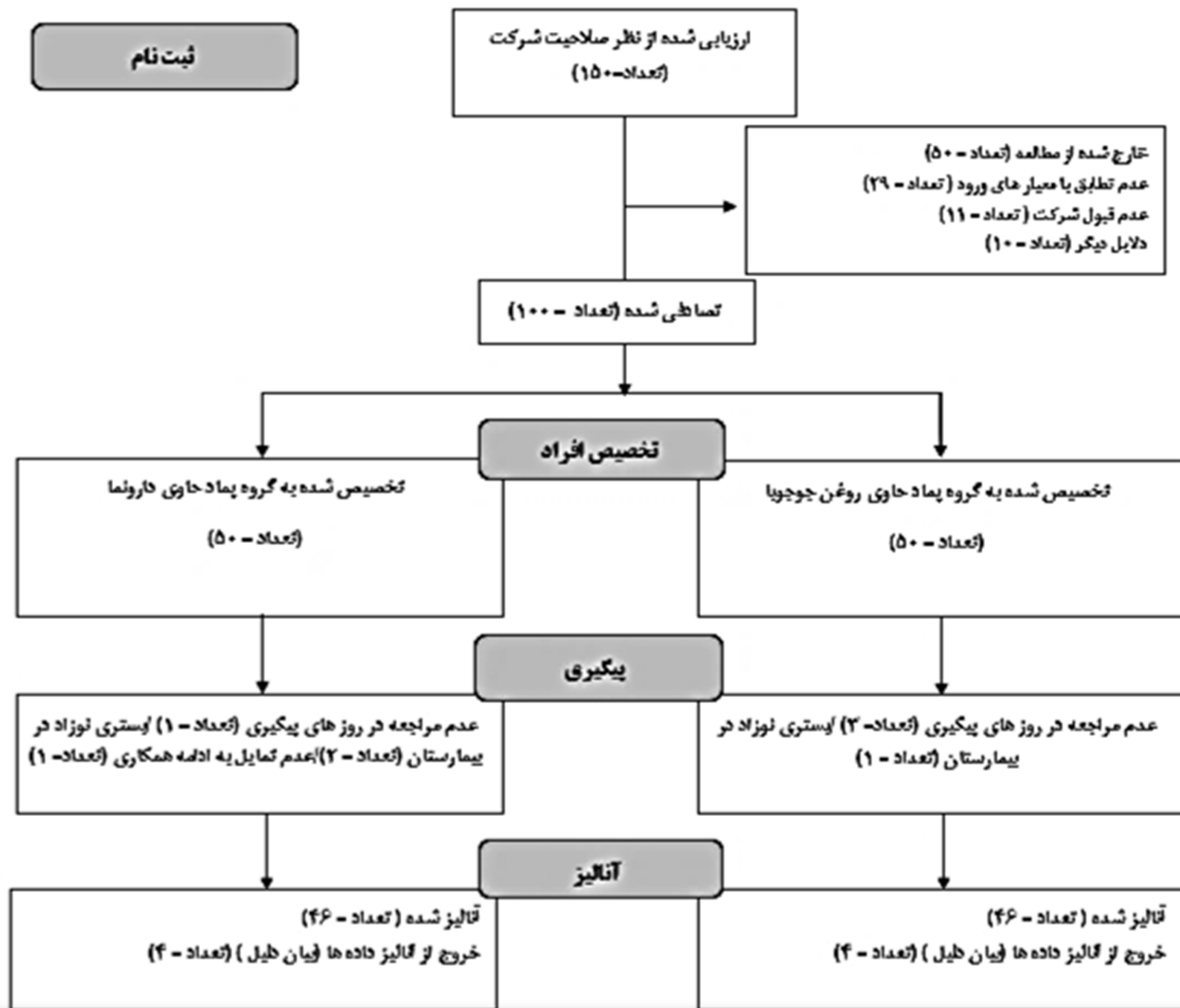
15. پارگی کیسه آب طولانی تر از ۲۴ ساعت نباشد.
16. کم خونی شدید در طول بارداری (هموگلوبین کمتر از ۷) نداشته باشد.
17. اختلال در پیشرفت زایمان و طولانی شدن مراحل زایمانی (مدت مرحله اول زایمان بیش از ۱۴ ساعت، مدت مرحله دوم بیش از ۲ ساعت و مدت مرحله سوم بیش از ۳۰ دقیقه) رخ نداده باشد.
18. سابقه حساسیت به دارو های موضعی و گیاهی بنا به اظهار فرد وجود نداشته باشد.

معیار های خروج:

1. فرد تمایل به ادامه شرکت در تحقیق را نداشته باشد.
2. در روزهای تعیین شده (روز پنجم و روز دهم) بعد از زایمان برای انجام مراقبت ها مراجعه نکرده باشد.
3. به پماد حاوی روغن جوجوبا حساسیت نشان دهد.
4. پماد را به طور مرتب و به میزان بیش از ۲ نوبت استفاده نکرده باشد.
5. همتوم در محل اپی زیاتومی در ۲۴ ساعت اول بعد از زایمان داشته باشد.
6. در طی زایمان متحمل پارگی درجه ۳ و یا ۴ شده باشد.

معیار های خروج (ادامه):

7. تب و عفونت نفاسی داشته باشد.
8. خونریزی غیر طبیعی در ۲۴ ساعت اول بعد از زایمان داشته باشد.
9. یبوست شدید بعد از زایمان و در طول مطالعه داشته باشد.
10. هموروئید یا شقاق مقعد پس از زایمان داشته باشد.
11. نوزاد در طول مطالعه در بیمارستان بستری شده باشد.
12. در ۱۰ روز اول بعد از زایمان رابطه جنسی داشته باشد.
13. اگر نمونه ها نیاز به کورتاژ جفت داشته باشند.

نتایج:

□ این مطالعه با هدف تعیین تاثیر پماد حاوی روغن جوجوبا بر شدت درد زخم اپی زیاتومی بر روی ۹۲ مادر نخست زا انجام شد.

□ یافته های این مطالعه نشان داد، دو گروه از نظر مشخصات دموگرافیک مانند: تحصیلات، شغل مادر ، میزان درآمد خانوار، وضعیت مسکن و وضعیت بهداشتی اختلاف آماری معناداری نداشتند ($p>0/05$). جهت ارزیابی وضعیت بهداشتی در دو گروه، نمرات حاصل از فرم های وضعیت بهداشتی محاسبه و با هم مقایسه شد که از این نظر تفاوت آماری معنی داری نداشتند ($p>0/05$). میانگین (انحراف معیار) سن مادران درگروه مداخله ($5/7$) و در گروه کنترل ($4/8$) $23/5$ سال بود و در دو گروه تفاوت آماری معناداری نداشتند ($p= 0/094$)

نتایج:

□ میانگین (انحراف معیار) نمره درد قبل از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معنی داری نداشت ولی روز ۵ بعد از زایمان در گروه مداخله (۰/۶۱) ۲/۸ در مقابل (۱/۲) ۵/۹ در گروه کنترل و به طور معنی داری کمتر بود ($p < ۰/۰۰۱$) و روز ۱۰ بعد از زایمان در گروه مداخله (۰/۲۹) ۰/۰۹ در مقابل (۰/۷۱) ۴/۴ در گروه کنترل و به طور معنی داری کمتر بود ($p < ۰/۰۰۱$). بنابراین با مقایسه میانگین بهبودی زخم در سه مرحله درمی یابیم روند کاهش درد در گروه مداخله در روز ۵ بعد از زایمان و روز ۱۰ بعد از زایمان بیشتر از گروه کنترل می باشد ($p = ۰/۰۰۱$) و بیانگر این است که پماد حاوی روغن جوجوبا در کاهش درد محل اپی زیاتومی تاثیر معنی داری دارد.

□ از مقدار ضریب مجذور اتا نیز مشخص است که حدود ۷۱/۱ درصد از تغییرات ایجاد شده در متغیر درد به دلیل استفاده از پماد حاوی روغن جوجوبا بوده است ($F_{(180,2)} = 221/431$ ، $p = 0/001$ ، $\eta^2 = 0/711$).

نتیجه گیری:

با مقایسه شدت درد ناشی از زخم اپیزیاتومی در روز پنجم و دهم در دو گروه مداخله و کنترل تفاوت معناداری به چشم می خورد. بنابراین استفاده از پماد حاوی روغن جوجوبا باعث تقلیل شدت درد ناشی از زخم اپی زیاتومی میشود و میتواند به عنوان یک تسکین دهنده درد فاقد عوارض جانبی در زنان نخست زا پیشنهاد گردد. توصیه میشود این دارو را به عنوان یک درمان مکمل جهت کاهش درد ناشی از زخم اپی زیاتومی برای مادران در دوره پس از زایمان ارائه کرد و در راستای کاهش استفاده از داروهای شیمیایی و عوارض ناشی از آن قدم برداشت. همچنین می توان از تاثیر این گیاه در تقلیل شدت درد ناشی از سایر جراحی های مامایی (پرینئورافی، پرینئوتومی و اسکار سزارین) استفاده کرد.

با تشکر از توجه شما